

POSTANOWIENIE

Dnia 22 października 2015 roku

Sąd Rejonowy w Grudziądzu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Marcin Kolasiński

Protokolant: st. sekretarz sądowy Monika Kopczyńska

po rozpoznaniu w dniu 8 października 2015 roku w Grudziądzu

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) **Spółka Akcyjna z siedzibą w G.**

z udziałem **A. T., A. B. i Skarbu Państwa – Starosty (...)**

o zasiedzenie

postanawia

I. stwierdzić, że (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. nabyła z dniem 28 listopada 2005 roku przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu o długości 409 metrów i szerokości 6,2 metra, polegającą na znoszeniu istnienia na nieruchomości obciążonej i w przestrzeni nad i pod powierzchnią tejsze nieruchomości urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych linii napowietrznej 15 kV relacji S. – Ł., oraz na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji tychże urządzeń i instalacji, wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem, obciążającą nieruchomość położoną w miejscowości K. S., oznaczoną w ewidencji gruntów numerami działek (...), dla której Sąd Rejonowy w Grudziądzu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...);

II. stwierdzić, że (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. nabyła z dniem 27 maja 2006 roku przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu o długości 221 metrów i szerokości 6,2 metra, polegającą na znoszeniu istnienia na nieruchomości obciążonej i w przestrzeni nad i pod powierzchnią tejsze nieruchomości urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych linii napowietrznej 15 kV relacji T. – M., oraz na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji tychże urządzeń i instalacji, wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem, obciążającą nieruchomość położoną w miejscowości K. S., oznaczoną w ewidencji gruntów numerami działek (...), dla której Sąd Rejonowy w Grudziądzu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...);

III. stwierdzić, że (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. nabyła z dniem 27 maja 2006 roku przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu o długości 103 metrów i szerokości 6,2 metra, polegającą na znoszeniu istnienia na nieruchomości obciążonej i w przestrzeni nad i pod powierzchnią tejsze nieruchomości urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych linii napowietrznej 15 kV relacji T. – M., oraz na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji tychże urządzeń i instalacji, wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem, obciążającą nieruchomość położoną w miejscowości K. S., oznaczoną w ewidencji gruntów numerem działki (...), dla której Sąd Rejonowy w Grudziądzu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...);

IV. stwierdzić, że (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. nabyła z dniem 27 maja 2006 roku przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu o długości 100 metrów i szerokości 6,2 metra, polegającą na znoszeniu istnienia na nieruchomości obciążonej i w przestrzeni nad i pod powierzchnią tejże nieruchomości urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych linii napowietrznej 15 kV relacji T. – M., oraz na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji tychże urządzeń i instalacji, wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem, obciążającą nieruchomość położoną w miejscowości K. S., oznaczoną w ewidencji gruntów numerem działki (...), dla której Sąd Rejonowy w Grudziądzu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...);

V. ustalić, że wnioskodawca i uczestnicy postępowania ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 1662/14

UZASADNIENIE

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. wniosła do tutejszego Sądu o stwierdzenie, że Skarb Państwa, względnie wnioskodawca, z dniem 27 maja 1986 roku nabył przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu, polegającą na znoszeniu istnienia na nieruchomości obciążonej i w przestrzeni nad i pod powierzchnią tejże nieruchomości urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych linii napowietrznej 15 kV odgałęzienie Ł. oraz na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji tychże urządzeń i instalacji, wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem, obciążającą nieruchomość stanowiącą własność A. T. (poprzednio S.), położoną w miejscowości K. S., oznaczoną w ewidencji gruntów numerem działki (...), dla której Sąd Rejonowy w Grudziądzu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Ponadto, wnioskodawca domagał się zasądzenia na swoją rzecz od uczestniczki postępowania kosztów postępowania sądowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wniosku wnioskodawca opisał urządzenia przesyłowe istniejące na przedmiotowej nieruchomości oraz wskazywał na datę ich posadowienia i załączenia pod napięcie. Zdaniem wnioskodawcy, termin zasiedzenia przedmiotowej służebności rozpoczął swój bieg najpóźniej z dniem 27 maja 1976 roku, w związku z czym do jej zasiedzenia doszło z upływem dnia 27 maja 1986 roku. W dalszej kolejności wnioskodawca uzasadniał spełnienie przesłanek zasiedzenia służebności, jak też podniósł, że zarówno on, jak i jego poprzednik prawny posiadali służebność w dobrej wierze, albowiem posadowienie urządzeń nastąpiło w ramach powszechnej elektryfikacji, a zatem na podstawie przepisów ustawy. Według wnioskodawcy, stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu nie wymaga oznaczenia nieruchomości władnącej. Następnie wnioskodawca wykazywał, że jest następcą prawnym państwowego przedsiębiorstwa energetycznego. Zdaniem wnioskodawcy, zasiedzenie powinno zostać stwierdzone na jego rzecz lub – gdyby Sąd nie podzielił tego poglądu – na rzecz Skarbu Państwa.

Ponadto, w sprawie o sygn. akt I Ns 1663/14 (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. wniosła o stwierdzenie z dniem 28 listopada 1985 roku nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, o podobnym zakresie korzystania, a dotyczącej linii napowietrznej 15 kV kierunek K. S. Hydrofornia, obciążającej nieruchomości położone w miejscowości K. S., oznaczone w ewidencji gruntów numerem działki (...), dla której Sąd Rejonowy w Grudziądzu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) (stanowiącą własność A. T.), numerem działki (...), dla której Sąd Rejonowy w Grudziądzu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) (stanowiącą własność A. T.) oraz numerem działki (...), dla której Sąd Rejonowy w Grudziądzu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) (stanowiącą własność A. B.).

W odpowiedziach na powyższe wnioski uczestnicy postępowania A. T. i A. B. w pierwszej kolejności zgodnie wnieśli o odrzucenie wniosku ze względu na stan rzeczy osądzonej, a na wypadek nieuwzględnienia tego zarzutu, o oddalenie wniosków o zasiedzenie służebności w całości oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestników kosztów postępowania (k. 85-96 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 88-99 w aktach I Ns 1663/14).

W uzasadnieniu pism uczestnicy podnieśli, że nie było możliwe posiadanie przedmiotowej służebności w okresie przed 3 sierpnia 2008 roku, albowiem do tego czasu prawo takie (służebność przesyłu) nie istniało w polskim porządku prawnym. Uczestnicy w związku z tym wskazywali na zamknięty katalog ograniczonych praw rzeczowych. Ponadto, zdaniem uczestników, uwzględnieniu wniosku sprzeciwiał się brak oznaczenia nieruchomości władnącej. W dalszej kolejności w odpowiedziach na wnioski podniesiono, że wnioskodawca nie wykazał przesłanek niezbędnych do stwierdzenia zasiedzenia, tj. nieprzerwanego samoistnego posiadania czy upływ czasu. Uczestnicy zakwestionowali również, żeby załączone do wniosku dokumenty stanowiły dowód na okoliczność rozpoczęcia zasiadywania służebności oraz że dotyczyły instalacji elektroenergetycznych posadowionych na nieruchomościach stanowiących ich własność. Oprócz tego, przedsiębiorstwo państwowe mogło samoistnie posiadać służebności dopiero od dnia 1 lutego 1989 roku. Dalej uczestnicy zakwestionowali, ażeby założenie urządzeń przesyłowych nastąpiło na podstawie ustawy o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli, jak też temu, żeby wnioskodawca posiadał służebności w dobrej wierze. Uczestnicy powołali się na konstytucyjną zasadę ochrony własności, zawieszenie biegu zasiedzenia ze względu na siłę wyższą (art. 121 pkt 4 k.c.), rękojmię wiary publicznej ksiąg wieczystych, albowiem obciążenia nie były ujawnione w księdze wieczystej oraz ewentualne wygaśnięcie służebności przez niewykonywanie przez 10 lat, jeżeli zasiedzenie miało nastąpić na rzecz Skarbu Państwa. Ponadto, na wypadek gdyby zasiedzenie miało nastąpić na rzecz Skarbu Państwa, bieg terminu zasiedzenia mógł rozpocząć się dopiero z chwilą utraty przez nieruchomości statusu państwowych. Według uczestników, wnioskodawca nie wykazał przeniesienia służebności przez Skarb Państwa na swoją rzecz. Wreszcie, uczestnicy podnieśli zarzut przerwania biegu zasiedzenia z dniem 3 lipca 2012 roku, tj. z datą wezwania przedsiębiorstwa przesyłowego do zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości, lub z dniem 8 sierpnia 2012 roku, tj. z datą złożenia wniosku o ustanowienie służebności przesyłu.

Prawomocnymi postanowieniami z dnia 12 stycznia 2015 roku (k. 125 w aktach sprawy I Ns 1663/14) oraz z dnia 9 lutego 2015 roku (k. 118 w aktach sprawy I Ns 1662/14) sąd oddalił wnioski uczestników o odrzucenie wniosków o zasiedzenie.

Postanowieniem z dnia 17 czerwca 2015 roku, na podstawie art. 219 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., zarządzono o połączeniu sprawy o sygn. akt I Ns 1663/14 ze sprawą o sygn. akt I Ns 1662/14 do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia oraz dalszym prowadzeniu sprawy pod sygn. akt I Ns 1662/14 (k. 168 w aktach sprawy I Ns 1663/14).

Inny uczestnik postępowania Skarb Państwa – Starosta (...) w sprawie I Ns 1662/14 nie zajął żadnego stanowiska w sprawie, natomiast w sprawie I Ns 1663/14 nie sprzeciwił się wnioskowi, podnosząc, że zasiedzenie służebności powinno nastąpić na rzecz przedsiębiorcy prowadzącego działalność w zakresie przesyłu energii elektrycznej (k. 123 w aktach I Ns 1663/14).

Sąd ustalił, co następuje:

A. T. (poprzednio S.) jest właścicielką nieruchomości położonych w miejscowości K. S. oznaczonych w ewidencji gruntów numerem działki (...), dla której Sąd Rejonowy w Grudziądzu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) o powierzchni 15,2500 ha, oraz numerem działki (...) o powierzchni 7,0948 ha, dla której Sąd Rejonowy w Grudziądzu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Prawo własności powyższych nieruchomości przez obecną właścicielkę nabyte zostało na podstawie umowy darowizny z dnia 9 grudnia 2005 roku od rodziców A. i E. S.. A. i E. S. nabyli prawo własności nieruchomości z księgi wieczystej nr (...) na podstawie umowy przekazania gospodarstwa rolnego z 1984 roku. Wcześniej właścicielką tej nieruchomości była G. S. (poprzednio Ż.), która nabyła prawo własności od Skarbu Państwa na podstawie dokumentu nadania własności ziemi z dnia 20 października 1949 roku. Jeżeli chodzi o nieruchomość z księgi wieczystej nr (...), A. S. nabył prawo własności do niej od Skarbu Państwa na podstawie aktu własności ziemi z dnia 11 sierpnia 1973 roku. Natomiast A. B. jest właścicielem nieruchomości położonej w miejscowości K. S. oznaczonej w ewidencji gruntów numerem działki (...) (powstałej z podziału działki nr (...)) o powierzchni 1,3844 ha, dla której Sąd Rejonowy w Grudziądzu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Prawo własności nieruchomości przez obecnego właściciela nabyte zostało na podstawie umowy sprzedaży z dnia 13 maja 2013 roku. Wcześniej właścicielami tej nieruchomości byli A. T. (na podstawie umowy sprzedaży z dnia 11 sierpnia

2005 roku), A. i E. S. (na podstawie umowy przekazania gospodarstwa rolnego z 1984 roku) oraz G. S., która nabyła prawo własności nieruchomości od Skarbu Państwa na podstawie umowy sprzedaży z dnia 29 maja 1973 roku.

Dowody:

- odpisy ksiąg wieczystych o numerach: (...), (...) i (...) (k. 16 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 17-19 w aktach sprawy I Ns 1663/14),
- wypisy z rejestru gruntów oraz mapy nieruchomości (k. 17-19 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 20-24 w aktach I Ns 1663/14),
- odpis skrócony aktu małżeństwa A. T. (k. 98 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 104 w aktach I Ns 1663/14),
- dokumenty dotyczące nabycia prawa własności nieruchomości (k. 2, 17-18 w aktach księgi wieczystej nr (...), k. 1, 7 w aktach księgi wieczystej nr (...) oraz k. 1-2, 13-14, 24-27 w aktach księgi wieczystej nr (...)),
- przesłuchanie uczestników A. T. (k. 164-164v w aktach I Ns 1662/14) i A. B. (k. 164v w aktach I Ns 1662/14).

Na nieruchomości zapisanej w księdze wieczystej o numerze (...) znajdują się należące do (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. urządzenia służące do przesyłu energii elektrycznej w postaci napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia 15 kV wraz ze słupami relacji S. – Ł.. Pas związany z eksploatacją tych urządzeń, z którego korzysta przedsiębiorstwo przesyłowe, ma szerokość 6,2 m oraz długość 409 m. Urządzenia linii elektroenergetycznej 15 kV wybudowane zostały w latach 60-tych XX wieku, a w 1975 roku nastąpiła ich modernizacja, polegająca na wymianie linii napowietrznych oraz słupów z drewnianych na betonowe. Ostateczny odbiór nowych urządzeń przesyłowych miał miejsce w dniu 27 maja 1975 roku, a podłączenie ich pod napięcie w dniu 28 listopada 1975 roku.

Dowody:

- protokół nr (...) odbioru technicznego dla linii S.-Ł. z dnia 05.11.1975 r. (k. 25-26 w aktach I Ns 1663/14 oraz k. 45-47 w aktach I Ns 1458/12),
- mapy przebiegu linii elektroenergetycznej S.-Ł. (k. 27 w aktach I Ns 1663/14 oraz k. 28 w aktach I Ns 1458/12),
- zeznania świadka Z. S. (k. 119v-120 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 126v-127 w aktach I Ns 1663/14),
- przesłuchanie uczestniczki A. T. (k. 164-164v w aktach I Ns 1662/14).

Ponadto, na nieruchomościach zapisanych w księgach wieczystych o numerach (...) znajdują się należące do (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. urządzenia służące do przesyłu energii elektrycznej w postaci napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia 15 kV wraz ze słupami relacji T. – M.. Pas związany z eksploatacją tych urządzeń, z którego korzysta przedsiębiorstwo przesyłowe, ma szerokość 6,2 m oraz długość 221 m (na nieruchomości (...)), 103 m (na nieruchomości (...)) i 100 m (na nieruchomości (...)). Urządzenia linii elektroenergetycznej 15 kV wybudowane zostały w latach 60-tych XX wieku, a w 1976 roku nastąpiła ich modernizacja, polegająca na wymianie linii napowietrznych oraz słupów z drewnianych na betonowe. Ostateczny odbiór nowych urządzeń przesyłowych i podłączenie ich pod napięcie miały miejsce dnia 27 maja 1976 roku.

Dowody:

- protokół nr (...) odbioru technicznego dla linii T.-M. z dnia 27.05.1976 r. (k. 20-21 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 42-44 w aktach I Ns 1458/12),
- mapy przebiegu linii elektroenergetycznej T.-M. (k. 22 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 28 w aktach I Ns 1458/12),
- zeznania świadka Z. S. (k. 119v-120 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 126v-127 w aktach I Ns 1663/14),

- przesłuchanie uczestniczki A. T. (k. 164-164v w aktach I Ns 1662/14).

Od czasu modernizacji z 1975 i 1976 roku przebieg oraz posadowienie opisanych powyżej linii i urządzeń elektroenergetycznych przez nieruchomości zapisane w księgach wieczystych o numerach (...) pozostawał ten sam, aż do dnia dzisiejszego. Urządzenia przesyłowe nie wymagały od czasu ich modernizacji większych napraw. Gdy była taka potrzeba, pracownicy przedsiębiorstwa energetycznego bez zezwolenia właścicieli wchodzili na teren nieruchomości, jak też wjeżdżali tam odpowiednim sprzętem, dokonując niezbędnych napraw, np. po wichurach. Eksploatacja i konserwacja urządzeń przesyłowych polegała głównie na okresowych ich oględzinach (w przypadku linii o napięciu 15 kV co 5 lat), usuwaniu roślinności wokół linii czy naprawie bieżących usterek i wymianie zużytych elementów, np. izolatorów. (...) elektryczna przesyłana była tymi przewodami przez przedsiębiorstwo energetyczne bez dłuższych przerw, za wyjątkiem usuwania nieznacznych awarii w ramach eksploatacji.

Dowody:

- zeznania świadka Z. S. (k. 119v-120 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 126v-127 w aktach I Ns 1663/14),

- przesłuchanie uczestników A. T. (k. 164-164v w aktach I Ns 1662/14) i A. B. (k. 164v w aktach I Ns 1662/14).

W 2012 roku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. wniosła do Sądu Rejonowego w Grudziądzu o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowych odpowiadających treścią służebności przesyłu dotyczących urządzeń znajdujących się na nieruchomości zapisanych w księgach wieczystych o numerach (...). Wniosek ten został prawomocnie oddalony, bez przesądzania merytorycznej zasadności, a jako przesłankę nieuwzględnienia wniosku sąd uznał fakt wadliwego sformułowania wniosku, tj. żądania stwierdzenia zasiedzenia jednej służebności, która miała swoim zakresem obejmować kilka niezależnych od siebie linii elektroenergetycznych.

Dowody:

- postanowienie Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 18.06.2014 r. wraz z uzasadnieniem (k. 99-105 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 105-111 w aktach I Ns 1663/14),

- dokumenty w aktach sprawy I Ns 1458/12: wniosek (k. 2-14), postanowienie Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 18.06.2014 r. wraz z uzasadnieniem (k. 317 i 322-334).

W dniu 8 sierpnia 2012 roku A. T. wniosła do Sądu Rejonowego w Grudziądzu o ustanowienie odpłatnej służebności przesyłu dotyczącej urządzeń przesyłowych posadowionych na nieruchomościach stanowiących jej własność. Wcześniej właścicielka nieruchomości wezwała przedsiębiorstwo przesyłowe do zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z jej nieruchomości.

Dowody:

- wniosek z dnia 07.08.2012 r. (k. 106-107 w aktach I Ns 1662/14, k. 114-115 w aktach I Ns 1663/14 oraz k. 2-20 w aktach sprawy I Ns 1102/12),

- wezwanie z dnia 08.02.2012 r. oraz odpowiedź (...) S.A. z dnia 03.07.2012 r. (k. 108-109 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 112-113 w aktach I Ns 1663/14).

Na podstawie zarządzenia nr 233 wydanego w dniu 25 listopada 1958 roku przez Ministra Górnictwa i Energetyki utworzone zostało przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady (...). Zarządzeniem nr 2/O. z dnia 14 lutego 1985 roku zmieniono jego nazwę na Północny O. Energetyczny. W jego skład wchodził m.in. Zakład (...). Na podstawie zarządzenia Ministra Przemysłu nr 50/ORG/89 z dnia 16 stycznia 1989 roku dokonano podziału w/w przedsiębiorstwa, w wyniku czego powstało przedsiębiorstwo pod nazwą Zakład (...) w T.. Decyzją Wojewody (...) GP.II. (...) -2/3/96 z dnia 8 marca 1996 roku, wydaną na podstawie art. 2 ust. 1-3 ustawy z dnia 29 września 1990 roku o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79, poz. 464 ze zm.) i art.

40 ust. 3 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 roku o gospodarce nieruchomościami i wywłaszczaniu nieruchomości (tekst jedn. Dz. U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127 ze zm.), stwierdzono nabycie z dniem 5 grudnia 1990 roku przez Zakłady (...) – Zakład (...) w T. prawa użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej, położonej w T. przy ul. (...), stanowiącej własność Skarbu Państwa i będącej w dotychczasowym trwałym zarządzie w/w państwowej osoby prawnej, jak też nabycie własności znajdujących się na tejże nieruchomości budynków i urządzeń. Następnie, zarządzeniem z dnia 9 lipca 1993 roku Nr 202/O./93 wydanym przez Ministra Przemysłu i Handlu podzielono Zakład (...) w T. i przekształcono to przedsiębiorstwo państwowe w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa. Z dniem 31 grudnia 2004 roku Zakład (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w T. został przejęty przez (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w G. na mocy uchwały Nadzwyczajnych Zgromadzeń łączonych spółek. Tego samego dnia nastąpiła zmiana nazwy przedsiębiorstwa przesyłowego na (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G.. Wreszcie, w dniu 30 lipca 2007 roku zmieniono nazwę tej spółki na (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G.. Przekształcenie Zakładów (...) i wyodrębnienie z niego m.in. Zakładu (...) w T., przekształcenie tego drugiego w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa oraz przejęcie go przez (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w G. powiązane były z przejęciem składników majątkowych.

Dowody:

- statut Zakładów (...) z dnia 11.11.1981 r. z załącznikiem (k. 40-42 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 45-47 w aktach I Ns 1663/14),
- pismo Ministra Przemysłu z dnia 10.01.1989 r. EO-4-WB/942/89 (k. 43 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 48 w aktach I Ns 1663/14),
- zarządzenie Ministra Górnictwa i Energetyki nr 2/O. z dnia 14.02.1985 roku (k. 44 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 49 w aktach I Ns 1663/14),
- zarządzenie nr 50/ORG/89 Ministra Przemysłu z dnia 16.01.1989 r. (k. 45-48 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 50-53 w aktach I Ns 1663/14),
- zarządzenie Nr 202/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 09.07.1993 r. (k. 49 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 54 w aktach I Ns 1663/14),
- postanowienie Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 2.8.1993 r. sygn. V Ns Rej. H 452/93 (k. 50-51 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 55-56 w aktach I Ns 1663/14),
- postanowienie Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 2.8.1993 r. sygn. V Ns Rej. H 170/93 (k. 52 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 57 w aktach I Ns 1663/14),
- Protokół Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dnia 08.10.1997 r., Rep. A Nr 18771/97 (k. 53-59 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 58-65 w aktach I Ns 1663/14),
- Protokół Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 26.11.2004 r., Rep. A Nr 26749/2004 (k. 60-78 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 66-84 w aktach I Ns 1663/14),
- decyzja Wojewody (...) GP.II. (...) -2/3/96 z dnia 08.03.1996 r. (k. 79-80 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 85-86 w aktach I Ns 1663/14),
- odpis pełny z rejestru przedsiębiorców (...) S.A. z siedzibą w G. (k. 24-39 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 29-44 w aktach I Ns 1663/14).

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony powyżej stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty przedłożone przez wnioskodawcę do wniosków oraz przez uczestników do odpowiedzi na wnioski, dokumenty zgromadzone w aktach innych spraw o sygn.

I Ns 1458/12 oraz I Ns 1102/12, dokumenty znajdujące się w aktach ksiąg wieczystych o numerach (...), jak również na podstawie zeznań świadka Z. S. i uczestników postępowania A. T. i A. B..

Za bezsporne w niniejszej sprawie uznać należało przede wszystkim sam fakt istnienia instalacji elektroenergetycznych biegnących przez nieruchomości uczestników postępowania, korzystania z nich przez wnioskodawcę, a także ich przebiegu, zajmowanej powierzchni gruntu oraz urządzeń, z których się składają, albowiem okolicznościom tym właściciele nieruchomości nie zaprzeczyli w toku postępowania. Potwierdzeniem powyższych okoliczności był też fakt, że w innym toczącym się postępowaniu (sygn. akt I Ns 1102/12) A. T. domagała się ustanowienia służebności przesyłu na rzecz (...) S.A., a dotyczącej tych samych urządzeń przesyłowych znajdujących się na jej nieruchomościach.

Odnosząc się natomiast do dokumentów przedłożonych przez wnioskodawcę, to ich autentyczność i prawdziwość – w ocenie Sądu – nie zostały w toku postępowania skutecznie podważone, a ich wiarygodność została w znaczący sposób potwierdzona przez świadka Z. S., w związku z czym stanowiły one niebudzącą zastrzeżeń podstawę ustaleń faktycznych. Sąd uznał zeznania świadka Z. S. za w pełni wiarygodne, gdyż dokładnie opisał on znajdujące się na nieruchomościach urządzenia przesyłowe, datę ich modernizacji oraz rozpoczęcia przesyłu energii elektrycznej, jak również wskazał na sposób eksploatacji istniejącej infrastruktury przesyłowej. Podobnie, w przekonujący sposób świadek wyjaśnił, że instalacje przesyłowe na nieruchomościach uczestników są tożsamymi z tymi opisanymi w dokumentach dołączonych do wniosku. W konsekwencji, przedłożone przez wnioskodawcę dokumenty, nawet jeżeli nie byłyby kompletne, w połączeniu z zeznaniami świadka, w stopniu wystarczającym pozwalały na ustalenie wiarygodnego stanu faktycznego sprawy (podobnie Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 21 stycznia 2015 roku, IV CSK 203/14, LEX nr 1656510).

Zaznaczenia w tym miejscu wymaga, że świadek wskazał na wadliwe określenie w żądaniu wniosku (w sprawie I Ns 1663/14) nazwy linii elektroenergetycznej jako „kierunek K. S. Hydrofornia”, podczas gdy prawidłowa nazwa to (...). Tym niemniej, zdaniem sądu, omyłka ta nie sprzeciwiała się uwzględnieniu wniosku, albowiem nie powinno być wątpliwości, że wnioskodawca wnosił o stwierdzenie zasiedzenia konkretnych urządzeń przesyłowych posadowionych na nieruchomościach uczestników, co wynikało choćby z opisu instalacji elektroenergetycznych przedstawionego w treści wniosku.

Podobnie, w ocenie sądu, ze względu na połączenie spraw o sygn. akt I Ns 1662/14 oraz I Ns 1663/14 do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, nie mogła mieć wpływu na rozstrzygnięcie sprawy okoliczność, że wnioskodawca omyłkowo do wniosku o stwierdzenie zasiedzenia służebności linii S. – Ł. dołączył protokół odbioru linii T. – M. (sprawa I Ns 1662/14), a do wniosku o stwierdzenie zasiedzenia linii T. – M. protokół odbioru linii S. – Ł. (sprawa I Ns 1663/14). Wszak dla obu postępowań przeprowadzono wspólne postępowanie dowodowe.

Ponadto, sąd uznał za wiarygodne przesłuchanie uczestników postępowania A. T. i A. B., albowiem korespondowało ono z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym.

Oddalone zostały wnioski o dopuszczenie dowodów z opinii biegłych z zakresu elektroenergetyki oraz geodezji (k. 171), albowiem okoliczności dotyczące posadowienia urządzeń przesyłowych i przebiegu linii elektroenergetycznych były bezsporne (biegły geodeta), a do określenia daty wybudowania urządzeń przesyłowych i rozpoczęcia przesyłu energii sąd uznał za wystarczające dokumenty przedłożone do wniosku (biegły elektroenergetyk).

Pomimo zastrzeżenia zgłoszonego przez uczestników postępowania (k. 127), sąd dopuścił dowód z mapy przebiegu urządzeń przesyłowych oraz protokołów odbioru linii elektroenergetycznych znajdujących się w aktach I Ns 1458/12 (k. 28, 42-47). Zwrócić bowiem należy uwagę, że uczestnicy sami wnioskowali o przeprowadzenie dowodu z dokumentów w aktach sprawy I Ns 1458/12 (k. 85v w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 88v w aktach I Ns 1663/14). Ponadto, dokumenty te znajdowały się również w aktach spraw I Ns 1662/14 oraz I Ns 1663/14, tyle że były one mniej czytelne.

Zgodnie z art. 292 k.c., służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia, przy czym odpowiednio należy stosować przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie. Przesłankami warunkującymi nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie są

zatem: samoistne i nieprzerwane posiadanie służebności, korzystanie z trwałego i widocznego urządzenia oraz upływ odpowiedniego czasu, w zależności od dobrej lub złej wiary posiadacza. W przypadku zasiedzenia, które nastąpiło po wejściu w życie ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku o zmianie ustawy – kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321), tj. po dacie 1 października 1990 roku, okres ten wynosił 20 lat dla posiadacza w dobrej wierze i 30 lat dla posiadacza w złej wierze. Przed tą datą okresy potrzebne dla zasiedzenia wynosiły odpowiednio 10 lat i 20 lat.

W ocenie sądu, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozostawiał wątpliwości co do istnienia trwałych i widocznych urządzeń służących przesyłowi energii elektrycznej na nieruchomościach uczestników, a wzniesionych przez państwowe przedsiębiorstwo przesyłowe, jakimi były linie napowietrzne średniego napięcia 15 kV relacji S. – Ł. i T. – M. wraz 8 słupami elektroenergetycznymi. Z urządzeń tych wnioskodawca oraz jego poprzednicy prawni korzystali w sposób samoistny w tym rozumieniu, że czynili to tak, jakby służebność o oznaczonej treści faktycznie im przysługiwała, jak i nieprzerwany (jedyne przerwy w dostawie prądu spowodowane mogły być co najwyżej drobnymi awariami i konserwacją, co było w pełni uzasadnione z punktu widzenia prawidłowej eksploatacji urządzeń).

Jeżeli natomiast chodzi o czas posiadania przedmiotowych służebności, to – w ocenie Sądu – rozpoczął on swój bieg z dniem 28 listopada 2005 roku dla linii S. – Ł. oraz z dniem 27 maja 1976 roku dla linii T. – M.. Daty te wynikały odpowiednio z dokumentów w postaci protokołów odbioru nr (...) (k. 20-21 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 42-44 w aktach I Ns 1458/12) i nr 333/RG/75 (k. 25-26 w aktach I Ns 1663/14 oraz k. 45-47 w aktach I Ns 1458/12), na podstawie których załączono pod napięcie linie elektroenergetyczne o napięciu 15 kV po ich modernizacji. Co prawda z twierdzeń uczestniczki A. T. wynikało, że urządzenia przesyłowe na te same nieruchomości istniały już w latach 60-tych XX wieku (k. 164), to jednak – zdaniem sądu – najbardziej pewnymi i zarazem wykazanymi odpowiednimi dokumentami datami rozpoczęcia przesyłu energii były te wynikające z powołanych protokołów odbioru.

Nie budziła też wątpliwości możliwość doliczenia przez wnioskodawcę na podstawie art. 176 k.c. do czasu posiadania okresu sprzed daty 1 lutego 1989 roku, a wykonywanego przez Skarb Państwa, albowiem z jednej strony dotyczyło ono nieruchomości osób prywatnych (nie kłóciło się zatem z zasadą jednolitości własności państwowej przewidzianej w ówczesnym obowiązującym art. 128 k.c.), a z drugiej realizowane było w ramach działalności państwa w sferze dominium, nie zaś w sferze imperium. Pozycja Skarbu Państwa jako posiadacza służebności i pozycja właściciela nieruchomości były więc równorzędne. Stanowisko powyższe uznać należy za utrwalone w orzecznictwie Sądu Najwyższego. (...) objęte wnioskami utraciły status nieruchomości państwowych dnia 20 października 1949 roku (nieruchomość z księgi wieczystej nr (...)), dnia 29 maja 1973 roku (nieruchomość z księgi wieczystej nr (...)) i dnia 11 sierpnia 1973 roku (nieruchomość z księgi wieczystej nr (...)).

Co do kwalifikacji posiadania, sąd stanął na stanowisku, że w przypadku urządzeń przesyłowych znajdujących się na przedmiotowych nieruchomościach wnioskodawca i jego poprzednicy prawni byli posiadaczami służebności w złej wierze. Faktem jest, że właściciele przedmiotowej nieruchomości nie otrzymali żadnej decyzji administracyjnej dotyczącej budowy na ich działkach urządzeń przesyłowych ani odszkodowania z tego tytułu. Brak też było zezwolenia odpowiedniego organu administracji czy też decyzji w przedmiocie wywłaszczenia, wydanych w trybie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.) lub w trybie art. 75 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 roku o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. Nr 22, poz. 99 ze zm.). Brak też było jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że inwestycje te wykonywane były za zgodą ówczesnych właścicieli nieruchomości. Z tych względów trudno byłoby uznać, że przekonanie przedsiębiorstwa przesyłowego o prawie budowy i korzystania z urządzeń przesyłowych było usprawiedliwione i uzasadniało przyjęcie dobrej wiary.

Ponadto, za utrwaloną w orzecznictwie Sądu Najwyższego uznać należało możliwość zarówno ustanowienia, jak i stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu przed datą 3 sierpnia 2008 roku, tj. wejściem w życie przepisów kodeksu cywilnego dotyczących służebności przesyłu, nienaruszania tym samym zasady numerus clausus ograniczonych praw rzeczowych czy też brakiem potrzeby oznaczenia nieruchomości władnącej przy służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu. Podnoszone w tym zakresie zarzuty uczestników nie zasługiwały więc na uwzględnienie.

W odniesieniu do dalszej argumentacji podnoszonej przez uczestników postępowania, sąd nie dopatrywał się w żądaniu wnioskodawcy naruszenia konstytucyjnej zasady ochrony własności, skoro prawo to nie ma charakteru absolutnego i podlega pewnym ograniczeniom, którymi w szczególności są ograniczone prawa rzeczowe obciążające nieruchomości czy to na podstawie ustawy, czy to czynności prawnej, czy to skutek zasiedzenia.

W dalszej kolejności stwierdzić trzeba, że nie można zgodzić się ze stanowiskiem uczestników odnośnie do działania w okresie do 1989 roku siły wyższej, uniemożliwiającej dochodzenie roszczeń wobec Skarbu Państwa przez właścicieli nieruchomości z tytułu posadowienia na ich gruncie urządzeń przesyłowych (art. 121 pkt 4 k.c.). Zwrócić bowiem należy uwagę, że przejawy korzystania z urządzeń przesyłowych przez przedsiębiorstwo energetyczne nie spotykały się ze sprzeciwem właścicieli (modernizacja, konserwacje i naprawy). Zresztą do przerwania biegu terminu zasiedzenia wystarczająca byłaby każda czynność przed sądem, przedsięwzięta bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia (art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 175 k.c. i art. 292 zdanie drugie k.c.). Z uprawnienia tego, a w konsekwencji spowodowania przerwy w biegu terminu zasiedzenia, poprzedni właściciele nieruchomości nie skorzystali, pomimo że – w ocenie sądu – nie było ku temu przeszkód także przed 1989 rokiem. Zgodzić się poza tym należy z poglądem, że niemożność dochodzenia roszczeń w okresie przed 1989 rokiem z przyczyn politycznych powinna być wykazana w sposób zindywidualizowany, a nie ograniczać się do ogólnikowych twierdzeń samego zainteresowanego, gdyż w konsekwencji prowadziłyby to do nadmiernej, a tym samym niedopuszczalnej subiektywizacji w pojmowaniu siły wyższej (tak Sąd Najwyższy wyroku z dnia 9 grudnia 2009 roku, IV CSK 291/09, LEX nr 564973). Uczestnicy w rozpoznawanej sprawie takiej niemożności działania nie wykazali w sposób skonkretyzowany.

Nie zasługiwał również na aprobatę pogląd przedstawiony przez uczestników, jakoby nabyli przedmiotową nieruchomość bez obciążeń w postaci służebności gruntowych odpowiadających treści służebności przesyłu, albowiem chroniła ich rękojmia wiary publicznej ksiąg wieczystych, przewidziana w art. 5 ustawy z dnia 5 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece. Przede wszystkim, nabywając nieruchomości objęte wnioskami, uczestnicy wiedzieli o posadowionych na niej urządzeniach przesyłowych, mogli zatem z łatwością dowiedzieć się, że treść księgi może być niezgodna z rzeczywistym stanem prawnym (art. 6 ust. 2 ustawy), tj. że inna osoba mogła korzystać z tych instalacji w sposób prowadzący do zasiedzenia służebności. Ponadto, A. T. nabyła nieruchomości zapisane w księgach wieczystej nr (...) na podstawie umowy darowizny. Powyższa czynność prawna miała zatem charakter nieodpłatny, co wyłączało działanie rękojmi i związaną z tym ochronę nabywcy, a to zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy.

Brak było również podstaw do przyjęcia podnoszonej przez uczestników kwestii wygaśnięcia służebności z uwagi na jej niewykonywanie przez 10 lat (art. 293 § 1 k.c.), albowiem z okoliczności sprawy nie wynikało w żaden sposób, aby miała miejsce tak długa przerwa w wykonywaniu służebności, a zwłaszcza przesyłaniu energii elektrycznej.

Stwierdzić ponadto należy, odnosząc się do kolejnego zarzutu podniesionego przez uczestników postępowania, że wnioskodawca w prawidłowy sposób wykazał za pomocą dokumentów na kartach 24-80 w aktach I Ns 1662/14 oraz na k. 29-86 w aktach sprawy I Ns 1663/14 swoje następstwo prawne odnośnie do posiadania przedmiotowej służebności oraz fakt, że urządzenia przesyłowe wchodzi obecnie w skład jego przedsiębiorstwa, a to w myśl art. 49 § 1 k.c. Decyzją Wojewody (...) GP.II. (...) -2/3/96 z dnia 8 marca 1996 roku (k. 79-80 w aktach I Ns 1662/14 oraz k. 85-86 w aktach I Ns 1663/14), wydaną na podstawie art. 2 ust. 1-3 ustawy z dnia 29 września 1990 roku o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79, poz. 464 ze zm.) i art. 40 ust. 3 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 roku o gospodarce nieruchomościami i wywłaszczaniu nieruchomości (tekst jedn. Dz. U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127 ze zm.), stwierdzono nabycie z dniem 5 grudnia 1990 roku przez Zakłady (...) – Zakład (...) w T. prawa użytkownika wieczystego nieruchomości gruntowej, położonej w T. przy ul. (...), stanowiącej własność Skarbu Państwa i będącej w dotychczasowym trwałym zarządzie w/w państwowej osoby prawnej, jak też nabycie własności znajdujących się na tejże nieruchomości budynków i urządzeń. Przyjąć zatem należało, zdaniem sądu, że poprzez wskazane uwłaszczenie istniało następstwo prawne między Skarbem Państwa a wnioskodawcą odnośnie do przedmiotowych urządzeń przesyłowych. Konsekwentnie, nie powinno budzić wątpliwości także przejęcie przez przedsiębiorstwo przesyłowe wraz z uwłaszczeniem praw związanych z dotychczasową działalnością Skarbu Państwa, w tym posiadania służebności

na danym obszarze działalności przedsiębiorstwa. Wszak przedsiębiorstwo stanowi określony zorganizowany zespół składników niematerialnych i materialnych, nie ograniczając się jedynie do nieruchomości. Niedopuszczalne byłoby przyjęcie, że uwłaszczone państwowe przedsiębiorstwo energetyczne nie przejęłoby takich składników mienia, tj. posiadania służebności, które przecież były mu niezbędne do prowadzenia działalności. Wykazane ponadto zostało, że następnie posiadanie służebności przenoszone było na kolejnych następców prawnych, aż do wnioskodawcy. Przedstawione stanowisko odnośnie do przejścia ex lege praw rzeczowych i posiadania na przedsiębiorstwo znajduje przy tym potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Okręgowego w Toruniu (tak np. w wyroku z dnia 30 maja 2012 roku, sygn. akt VIII Ca 157/12 czy też postanowieniu z dnia 27 marca 2013 roku, sygn. akt VIII Ca 67/13, „Portal orzeczeń Sądu Okręgowego w Toruniu”).

Wobec powyższych uwag, uznając, że wnioskodawca i jego poprzednicy prawni faktycznie korzystali z nieruchomości uczestników postępowania w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu, na podstawie art. 292 k.c. w zw. z art. 172 § 1 k.c., Sąd stwierdził zasiedzenie przez (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. czterech służebności gruntowych odpowiadającej treści służebności przesyłu, w sposób i w datach opisanych w punktach I. do IV. sentencji postanowienia, przyjmując w tym przypadku 30-letni okres zasiedzenia, uzasadniony złą wiarą wnioskodawcy i jego poprzedników prawnych.

Zaznaczenia w tym miejscu wymaga, że – w ocenie sądu – w przypadku urządzeń przesyłowych linii elektroenergetycznej relacji T. – M. wnioskodawca w istocie domagał się stwierdzenia zasiedzenia nie jednej, a trzech służebności gruntowych o treści odpowiadających służebności przesyłu. Choć wniosek w tym zakresie dotyczył jednej i tej samej linii, to jednak przebiegała ona przez trzy nieruchomości (według treści wpisów w księgach wieczystych), w tym dwie należące do A. T. i jedną należącą do A. B., co uzasadniało stwierdzenie zasiedzenia trzech odrębnych służebności.

Ze względu na przyjęte przez sąd daty nabycia służebności poprzez zasiedzenie, nie mogło dojść do przerwania biegu zasiedzenia z dniem 8 sierpnia 2012 roku, tj. z datą złożenia wniosku o ustanowienie służebności przesyłu. Również wezwanie posiadacza służebności do zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości nie mogło prowadzić do przerwy biegu zasiedzenia z dniem 3 lipca 2012 roku.

O kosztach postępowania w punkcie V. postanowienia sąd orzekł na zasadzie art. 520 § 1 k.p.c. Co prawda interesy wnioskodawcy i uczestników postępowania A. T. i A. B. pozostawały w sprzeczności, to jednak uznano, że w okolicznościach niniejszej sprawy uzasadnione było zastosowanie ogólnej reguły ponoszenia kosztów w postępowaniu nieprocesowym, a zatem każdy z uczestników poniósł koszty związane ze swoim udziałem w sprawie. Za orzeczeniem takim przemawiał w szczególności fakt obciążenia nieruchomości uczestników prawami na rzecz wnioskodawcy, z tytułu których istnienia nie osiągają żadnych dochodów.